

VAN OFFICIËLE NEDERLANDSE ZIJDE WORDT NAUWELIJKS
GEPROTESTEERD

Om het behoud van Saaftinge

Door G. M. P. Sponselee

De ruim 3000 ha schorren en slikken van het Verdrongen Land van Saaftinge, gelegen in het brakke gedeelte van de Westerschelde, iets ten noorden van Antwerpen, worden bedreigd.

Dit laatste is op zich niet verwonderlijk: welk natuurgebied in ons land wordt niet (in meerdere of mindere mate) bedreigd?

Het enige verschil is dat hier het gevaar van over de grens komt. Antwerpen heeft ruimte nodig voor industrie, basisindustrie dus petrochemische, chemische en metallurgische. Antwerpen wil groot worden; misschien wordt Antwerpen wel de grootste haven en industriekern van heel West-Europa.

Grote havens en industriegebieden moeten goed bereikbaar zijn, vooral voor zeeschepen en zo mogelijk voor de allergrootste. Dat kan niet, want Antwerpen ligt ongunstig. Veel ongunstiger dan Zeebrugge of Rotterdam bijvoorbeeld of als havensteden in het noorden van Frankrijk. Om toch de nodig ontsluiting te krijgen zijn er geweldige ingrepen nodig: het Nauw van Bath moet verkort worden. Dat kan alleen door het Verdrongen Land van Saaftinge.

Zwartkopmeeuw broedend op Schouwen in juni 1935, verleden jaar op Het Zwin en dit jaar broedend in Saaftinge

Foto: J. Vijverberg

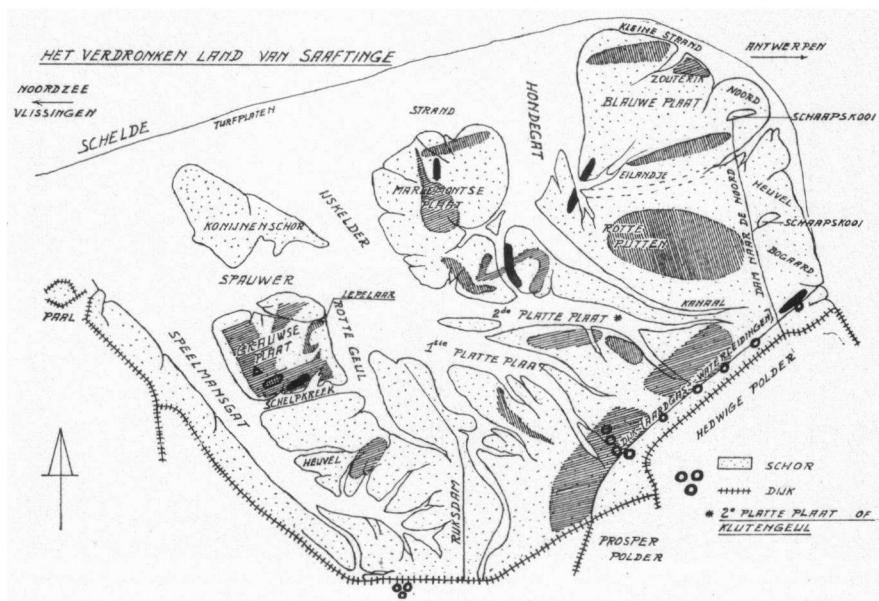
tinge. Het nieuwe industrieterrein op de linkeroever — ruim 6000 ha — moet te bereiken zijn: een Baalhoekkanaal is nodig. Bij voorkeur door Saaftinge en het land „dat daar toch maar verloren ligt” kan dan en passant wel geschikt gemaakt worden voor (een nog groter) haven- en industrie-terrein.

Sombere plannen

Het moet ons van het hart dat we er ons over verbaasd hebben dat er van officiële Nederlandse zijde nauwelijks geprotesteerd is tegen de ambitieuze plannen van onze zuiderburen; ambitieuze plannen met onze grond.

Juridisch gezien is er waarschijnlijk niets tegen in te brengen dat wij de meest gunstige ontsluiting van onze garage plannen door de tuin van de bureu. Hij kan — tegen de planning — niets doen, maar of het nu behoorlijk is van ons zoiets te doen, is een andere kwestie.

Misschien stellen we het te somber voor: natuurlijk doen de Belgen niets zonder toestemming van de Nederlandse overheid. En deze laatste geeft ons weer enige hoop. Voormalig minister Bakker heeft bij herhaling beweerd dat het kanaal binnendijks — dus niet door Saaftinge — zal worden aangelegd. Maar minister Bakker is niet meer en we weten niet of zijn opvolger gebonden is aan de uitspraken van zijn voorganger. Laten we stellen dat het wel zo is, of beter nog: laten we stellen dat ook deze minister er van overtuigd is dat hij van zichzelf kan zeggen: „wie ben ik, dat ik een uniek natuurgebied mag laten vernietigen?” Dan zijn we er nog niet, want Saaftinge, behouden dus als natuurgebied, wordt (voor een groot deel) twee maal daags overspoeld met water. En wat voor water. Datgene wat door Antwerpen c.s. dagelijks de grens overgestuurd wordt, heeft nog maar een ding gemeen met water: het is vloeibaar. Dat is voldoende, want zolang het niet stolt, kun je er altijd

nog varen. Maar voor de levensgemeenschappen van Saaftinge is dat niet voldoende. Het water wat in Saaftinge komt, moet water zijn.

Stel (wederom) dat de verlangens van Antwerpen redelijk zijn, dan kan onze, eveneens redelijke, overheid aan dat verlangen niet voorbijgaan.

Als onze uitgangsstelling juist geweest is: (wie zijn wij, dat wij de redelijkheid van het verlangen kunnen beoordelen) dan komt het Baalhoekkanaal er en waarschijnlijk zelfs de verkorting van het Nauw van Bath, MAAR mag dan de Nederlandse overheid niet als onvoorwaardelijke eis stellen dat tegelijk (en zo mogelijk eerder) met de eerste spade die de grond in gaat voor het eerste van de twee projecten, België onmiddellijk en onvoorwaardelijk alle afvalwater (industriëel en huishoudelijk) wat op de Schelde geloosd wordt, daar uitsluitend gezuiverd in wordt gebracht?

Als het de Nederlandse overheid ernst is met het behoud van Saaftinge dan mag ze dat niet alleen, maar dan moet ze dat ook eisen.

Voor België zullen de kosten hoog zijn, zeer hoog, maar het lijkt ons dat op 6000 ha industrieterrein toch wel iets te verdienen valt. Dat kan dus nooit een probleem zijn.

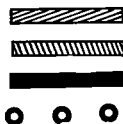
En onze Belgische burens en goede vrienden zullen begrip hebben voor onze verlangens. Zonder meer zullen zij toezeggen alle door ons opgelegde verplichtingen na te komen. En wel onmiddellijk. Ze zullen handelen als met hun wegen, als er eens enkele bij zijn die in minder goede staat verkeren. Daar komt direct een bord: „Slecht Wegdek” bij. Die borden zijn van uitstekende kwaliteit: pas na jaren moeten ze vervangen worden, omdat je anders niet meer kunt lezen wat er op staat.

Onvervangbare ornithologische kwaliteiten

Bij velen van u zal inmiddels de vraag gerezen zijn: wat zijn nu wel de kwaliteiten van Saaftinge? We kunnen daar in het kader van dit artikel niet verder op in gaan. We zouden willen volstaan met enige gegevens over het broedseizoen 1971, welke ons welwillend verstrekt zijn door de heer F. van der Zande, de bewaker/gids van het gebied. We hebben ze ingetekend op bijgaand kaartje, vervaardigd door de heer A. Bogaert. Belangstellenden mogen we verder verwijzen naar de hieronder opgenomen selectie uit de over Saaftinge gepubliceerde literatuur.

Globaal overzicht van tellingen en ligging van de voornaamste broedvogelkolonies in het Verdrongen Land van Saaftinge in 1971.

Kokmeeuw, geschat aantal 16.000 paren.
Zilvermeeuw, geschat aantal 1.600 paren.
Visdiefje, 200 à 220 paren, gevonden legsels.
Kluut, 140 à 150 paren, gevonden legsels.

Verspreid over de schorren:

Bergeend, 70 à 80 paren, gevonden legsels.
Scholekster, 230 à 250 paren, gevonden legsels.
Tureluur, 300 paren, gevonden legsels.
Kleine plevier, 9 paren, gevonden legsels.

Strandplevier, 15 paren, gevonden legsels.
 Grutto, 23 paren, gevonden legsels.
 Kempphaan, 9 paren, gevonden legsels.
 Waterral, 2 paren, gevonden legsels.
 Waterhoen, 27 paren, gevonden legsels.
 Meerkoet, 11 paren, gevonden legsels.
 Stormmeeuw, 3 paren, gevonden legsels.
 Zwartkopmeeuw, 1 paar (1 legsel met 2 jongen). ▲

• G. M. P. Sponselee, *Saxhavenstraat 5, Hulst*.

LITTERATUUR:

- Archief R. I. N., vestiging Arnhem. Midwintertellingen.
 Bakker, C. en G. R. Heerebout, (1971): Westerscheldenota. Ver. Milieuhygiëne Zeeland, Middelburg.
 Beeftink, W. G., (1957): De buitendijkse terreinen van de Westerschelde en de Zeeschelde. Natuurwetenschappelijke betekenis, bedreiging door het Deltaplan en behoud voor de toekomst. *Natuur en Landschap* 11 (2): 33-51.
 Beeftink, W. G., (1965): De zoutvegetatie van Z.W. Nederland beschouwd in Europees verband. *Med. Landbouw Hogeschool Wageningen* 65 (1) 1-167.
 Beeftink, W. G. (1966): Zoutvegetatie. In: *Enc. van en voor Zeeland. Zeeuws Tijdschrift* 16: 88-90.
 Beeftink, W. G. en W. J. Wolff, (1967): De natuurwetenschappelijke betekenis van de buitendijkse terreinen in het Westerscheldegebied. In: *De Westerschelde, erfdeel van het Zeeuwse Landschap*, pag. 16-25. Amsterdam/Goes.
 Brand, P. J., (1967): Uit de Geschiedenis van Saaftinge. *Zeeuws Tijdschrift* 17 (6): 257-263.
 Bruin, M. P. de, (1956): Oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen van de 16e Eeuw tot de Vrede van Munster. *Zeeuws Tijdschrift* 6 (3/4): 89-97.
 Concept-rapport inzake de planologische aspecten van eventuele inpoldering van het Land van Saaftinge. Middelburg, (1955).
 Cramer, E., (1965): Uitgestrektheid en eenzaam Schorregebied: het Verdrongen Land van Saaftinge. *Toeristenkampioen* 27 (14): 451-452.
 Kort, W. De, (1953): De Schorrenplanten van de Beneden-Schelde en hun belang voor de Vogels. *De Wielewaal* 19: 44-54.
 Kort, W. De, (1954): Plantenleven op de Schorren van de Beneden-Schelde. *De Wielewaal* 20: 5-10; 80-83.
 Lacres, G., (1962). De Wase Polders en de Schorren van Saaftinge verwachten U. *De Wielewaal* 28: 129-132.
 Langendonck, H. J. Van, (1931): De Vegetatie en Oecologie der Schorrenplanten van Saaftinge. Thesis. Bot. *Jaarboek Dodonaea* 23 : 1-128.
 Langendonck, H. J. Van (1933): De Vegetatie en Oecologie der Schorrenplanten van Saaftinge. *Bull. Soc. Roy. Bot. Belg.* 65 : 114-136.
 Langhe, J. E. De, (1953): Slikken en Schorren. *De Wielewaal* 19 : 78-80.
 Maebe, J. en H. Van der Vloet, (1953): Kluten aan de Beneden-Schelde. *De Wielewaal* 19 : 63-66.
 Maebe, J. en H. Van der Vloet, (1956): De Avifauna van het Verdrongen Land van Saaftinge. *De Giervalk* 46 : 151-190.
 Maebe, J. en H. Van der Vloet, (1957): Broedseizoen en najaar 1956. *De Giervalk* 47 : 85-88.
 Mörzer Bruyns, M. F., (1966): Pleisterplaatsen van Wilde Ganzen in Nederland. *Het Vogeljaar* 14 (5): 235-260.
 Noë, C., (1968): Land van Saaftinge bedreigd door Baalhoekplan. *Toeristenkampioen* 28: 621-622.
 Suetens, W., (1964): Ganzenpleisterplaatsen ten zuiden van de Westerschelde. *De Giervalk* 54: 399-439.

Vet, A. C. W. van der, (1939): Slikken van Saaftinge en Everswaard. De Levende Natuur 44: 183-185.

Vloet, H. Van der, (1962): Broedpogingen van de Zwartkopmeeuw nabij de Belgisch-Nederlandse grens. De Giervalk 52: 570-575.

Zonneveld, I. S., (1967): Het Westerschelde-estuarium als Landschapstype. In: De Westerschelde, erfdeel van het Zeeuwse Landschap, pag. 6-15. Amsterdam/Goes.

Dag vogels van het Krabbegors!

Als gevolg van de Shell-vestiging aan Moerdijk ging niet alleen ter plaatse een belangrijk gebied voor de vogels verloren, maar ook verderop vielen er klap-pen. Doordat Moerdijk bereikbaar moest worden voor tankers tot 10.000 ton moest de Oude Maas-Kilsploitsing verbeterd worden. Juist op deze plaats lag het Krabbegors, een prachtig oud griend-complex van 4 à 5 ha. In deze biesbos-achtig aandoende wildernis, waaraan J. L. Koolen en J. M. van der Esch een artikel wijdden in Het Vogeljaar jrg. 15-nr. 3 en wel „Verwilderd griend-complex: een vogelparadijs”, huisden vele vogels. Zo was er een kleine kolonie van blauwe reigers (één van de twee die de Hoeksche Waard rijk is) en een roek-kolonie die ongeveer 20 nesten telde. Verder waren de kleine zangertjes, zo-als verschillende mezensoorten, winter-koning, vink, fitis, spotvogel e.d., er zeer talrijk. Ook wielewaal, torenvalk en ransuil broedden er en in 1964 behoorde zelfs een boomvalk tot de broedvogels. De aan dit Krabbegors grenzende Krab-begeul, een sinds lang verlande rivier-arm met uitgestrekte rietvelden, wordt eveneens vergraven. De Krabbegeul bood aan veel rietvogels, zoals rietgors, riet-zanger, kleine en grote karekiet een veilige en ongestoorde broedplaats. Ook als voedselgebied voor blauwe reigers, roerdomp, waterral en niet te vergeten de talrijke eendachtigen die er altijd kwamen fourageren, was deze Krabbe-geul zeer belangrijk.

- L. Preesman, Plataanstraat 20, Putters-hoek

De huiszwaluw in Zeeland

In het artikel in „Het Vogeljaar” (jrg. 18, pp. 271-272) berichtten de heer H. Enkelaar en ik dat het onderzoek naar het aantal nesten in 1969 van de huiszwaluw in Zeeland totaal 12.524 nesten opleverde.

Naar aanleiding van dit artikel zijn nog een aantal aanvullende gegevens van di-verse waarnemers binnengekomen waar-door het geschatte minimum van 13.000 nesten in 1969 is komen vast te staan. Dit betekent nog niet 13.000 paar, daar sommige vogels een vervolgnest maken.

- J. C. Wedts de Swart, Noordbolwerk 3, Middelburg

Wader Study Group

Van de Wader Study Group ontvingen wij de gestencilde bulletins nrs. 1 en 2 resp. van oktober 1970 en maart 1971. Zoals de naam reeds aanduidt is deze groep in het leven geroepen voor hen wier belangstelling speciaal uitgaat naar de waadvogels. Niet alleen de waar-nemer doch ook de ringer komt aan zijn trek. Artikeltjes over recente terugmel-dingen, speciale waadvogelnetten, de ka-noetstrandloper, een literatuurlijst en diverse andere onderwerpen wisselen el-kaar af. Voor geïnteresseerden hieronder het adres van een van de samenstellers van het bulletin: A. J. Prater, B. T. O. Beech Grove, Tring, Herts, England.

H.J.L.

Drieteenstrandloper 1971-1972

Er zal de komende herfst, winter en voorjaar (aug. '71 t/m mei '72) een po-ging gedaan worden om een totale tel-ling te verrichten van de hier in ons land overwinterende drieteenstrandlopers.

Medewerking van iedereen die de soort in deze periode waarneemt zal dit naar ik hoop tot een goed slagen kunnen brengen. Het zou eventueel als een win-teronderzoek bij V.W.G.'s kunnen wor-den ingelast.

Enkele aanwijzingen: het best kan 's mor-gens en/of 's avonds geteld worden en zo vaak en regelmatig mogelijk. Een vast teltraject of regelmatig dezelfde plaats wordt aanbevolen. Verder gaarne plaats, aantal, data vermelden. Ook waarne-mingen uit het binnenland zijn welkom.

- M. J. C. Singor, Amelandstraat 4, Am-stelveen, tel. 020 - 43 20 62.